

Godišnji izvještaj za 2020.

Sadržaj:

1. Uvodna riječ
2. Informacije o Fondaciji
3. Realizacija projekata
4. Razvoj novih projekata
5. Ostvarena saradnja
6. Odnosi sa javnošću i komunikacije
7. Organizacija rada i upravljanje
8. Pravci razvoja u 2021. godini

1. Uvodna riječ

Dragi prijatelji,

Pred Vama je Godišnji izvještaj o radu Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore – FORS Montenegro za 2020. godinu koji je pripremljen u cilju informisanja stanovništva, partnera i saradnika o našem radu, ostvarenim rezultatima i pravcima razvoja.

U skladu sa misijom organizacije i vizijom razvoja, i tokom prethodne godine smo se trudili da doprinesemo poboljšanju kvaliteta života ljudi u Crnoj Gori kroz realizaciju projekata usmjerenih ka društveno-ekonomskom razvoju, zaštiti životne sredine, unapređivanju sektora zdravstva i razvoju civilnog društva.

Tokom 2020, FORS Montenegro je radio na realizaciji šest projekata, u okviru kojih je ostvarena i ojačana saradnja sa lokalnim upravama, nadležnim ministarstvima, donatorima, partnerima, medijima i saradnicima. Osmišljeno je i napisano i nekoliko novih projekata, od kojih su neki već i odobreni tokom prethodne godine.

Realizacija projekata je doprinijela izgradnji kapaciteta i razvoju, kako Fondacije kao cjeline, tako i pojedinaca koji je čine, ali i organizacija i institucija sa kojima smo sarađivali. FORS Montenegro teži da se razvija kao organizacija

koja konstantno uči, što je protekle godine ostvareno kroz rad na projektima, saradnju sa partnerima i učešće u seminarima, konferencijama, okruglim stolovima i predavanjima.

Protekle godine je u FORS-u radilo 6 zaposlenih, pod vođstvom organa upravljanja, Izvršnog direktora i Upravnog odbora. Kao primarne oblasti rada za 2021. identifikovani su zaštita životne sredine, zaštita od prirodnih i drugih nepogoda, zdravlje, razvoj civilnog društva, edukacija i razvoj zelene ekonomije i zelenog preduzetništva. U okviru ovih oblasti, a i drugih koje se pokazuju kao relevantne i prioritetne, nastojaćemo da doprinesemo poboljšanju životnog standarda kroz različite projekte usmjerene ka unapređivanju kapaciteta institucija, organizacija i udruženja koji pružaju usluge građanima, edukaciji i jačanju prekogranične i regionalne saradnje.

Srdačno,

FORS Montenegro tim

2. Informacije o Fondaciji

FORS Montenegro je regionalna razvojna organizacija osnovana 2006. godine sa sjedištem u Nikšiću. Glavno polje djelovanja FORS Montenegro uključuje 15 opština u sjevernom i centralnom regionu Crne Gore: Andrijevicu, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Danilovgrad, Žabljak, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Petnjicu, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje i Šavnik. Tokom proteklih četrnaest godina u ovim, ali i u ostalim opštinama u Crnoj Gori realizovan je veliki broj razvojnih projekata u različitim oblastima, uključujući poljoprivredu, turizam, zaštitu životne sredine, zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda, vaninstitucionalno obrazovanje, zdravlje, razvoj civilnog društva, evropske integracije itd. Kroz realizaciju ovih projekata ostvarena je veoma dobra i uspješna saradnja sa lokalnim upravama, ministarstvima, nevladinim organizacijama, medijima, školama, vrtićima, privatnim kompanijama, pojedincima itd.

Vizija

FORS Montenegro je pouzdan partner i lider u podsticanju održivog razvoja sjevera Crne Gore.

Misija

FORS Montenegro je organizacija koja aktivno saraduje sa lokalnim institucijama i građanima, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kako bi

zajednički realizovali projekte čiji je cilj ubrzanje održivog razvoja koji doprinosi privlačenju investicija, motivisanju razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća, promovisanju konkurentskih prednosti sjevera Crne Gore i povećanju učešća građana u projektima koji rezultiraju poboljšanjem životnog standarda i usmjereni su ka promovisanju zaštite životne sredine.

Ciljevi Fondacije su: podsticanje ekonomskog razvoja, razvoj civilnog društva i zaštita životne sredine.

FORS Montenegro je u svom radu sarađivao i dalje sarađuje sa brojnim donatorima, kao što su: Evropska unija, USAID, UNESCO, Fondacija Caritas Luxemburg, SNV, Milieukontakt International, Ambasada SAD-a u Crnoj Gori, FAO, Lux Development, Vlada Crne Gore, kao i drugi domaći i inostrani donatori.

3. Realizacija projekata

Tokom 2020, FORS Montenegro je radio na realizaciji 6 projekata:

- *GEAR – Green Economy for Advanced Region (Zelena ekonomija za razvoj regiona)*, donator: Evropska unija;
- *Disasters do not know borders (Nepogode ne poznaju granice)*, donator: Evropska unija;
- *CARES – Cross-border Actions in the Reproductive Health Sector (Prekogranične aktivnosti u sektoru reproduktivnog zdravlja)*, donator: Evropska unija;
- *Let's Be Prepared (Budimo pripremljeni)*, donator: Evropska unija;
- *Cross-border Environmental Initiative (Prekogranična inicijativa za zaštitu životne sredine)*, donator: Evropska unija;
- *Improvement of Respiratory Health (Unapređivanje respiratornog zdravlja)*, donator: Bugarska razvojna pomoć

3.1 GEAR – Green Economy for Advanced Region (Zelena ekonomija za razvoj regiona)

FORS Montenegro je 1. marta 2018. započeo realizaciju projekta **GEAR – Zelena ekonomija za razvoj regiona (GEAR - Green Economy for Advanced Region)** koji ima za cilj povećanje aktivnosti i uticaja organizacija civilnog društva iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Republike Sjeverne Makedonije i Albanije u zaštiti životne sredine kroz umrežavanje, jačanje kapaciteta i promovisanje zelene ekonomije.

Trogodišnji projekat se realizuje u gore navedenim zemljama, a glavne aktivnosti uključuju treninge za predstavnike organizacija civilnog društva na temu zelene ekonomije, javnog zastupanja i lobiranja, učešća u donošenju odluka, praćenja javnih politika, upravljanja projektnim ciklusom i sl, upoznavanje sa primjerima dobre prakse u zelenoj ekonomiji i zelenom preduzetništvu kroz studijsku posjetu EU i prezentacije u ciljnim zemljama, dodjelu grantova za organizacije civilnog društva, regionalne konferencije na temu zelene ekonomije i zelenog preduzetništva, izradu studije na temu mogućnosti razvoja zelene ekonomije u ciljnom regionu itd.

Projekat se realizuje u partnerstvu sa organizacijama SMART Kolektiv iz Srbije, Centar za razvoj i podršku iz Bosne i Hercegovine, EKO Svest iz Sjeverne Makedonije, EDEN Centar iz Albanije i Udruženjem Slap iz Hrvatske. Projekat finansira Evropska unija u okviru Programa podrške civilnom društvu i medijima za 2016-2017.

Tokom 2020. realizovano je više aktivnosti koje su se uglavnom odnosile na jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva, informisanje ciljnih grupa o zelenoj ekonomiji i zelenom preduzetništvu, sprovođenje projekata kroz dodjelu grantova organizacijama civilnog društva, izradu studije na temu mogućnosti razvoja zelene ekonomije, a organizovano je i nekoliko okruglih stolova na temu mogućnosti razvoja zelene ekonomije i zelenog preduzetništva, kao i više medijskih aktivnosti koje su uključivale pres konferencije, TV i radio emisije i priloge, novinske i internet tekstove itd.

Jedna od najznačajnijih aktivnosti koja je u okviru projekta realizovana u svim ciljnim zemljama je bila realizacija projekata kroz program dodjele malih grantova organizacijama civilnog društva. U svih 5 ciljnih zemalja konkurs je završen dodjelom 26 grantova od kojih je 5 dodijeljeno u Crnoj Gori, a koji su većim dijelom realizovani tokom 2020. godine. Ukupna vrijednost ovih projekata iznosi 29,972.80 eura, a detaljnije informacije su prikazane u tabeli ispod:

UGOVOR BR	NVO	NAZIV PROJEKTA	VRIJEDNOST
UG-GEAR/2017/394-354/MNE/1	NVO Župa u srcu	Zeleni put	5.994,00
UG-GEAR/2017/394-354/MNE/2	NVO Društvo mladih ekologa Nikšić	Razmišljaj i djeluj zeleno	5.995,00

UG-GEAR/2017/394-354/MNE/3	NVO Morakovo	Značaj očuvanja biodiverziteta u Župi nikšićkoj	5.988,80
UG-GEAR/2017/394-354/MNE-1/4	NVU Centar ekoloških inicijativa	Promocija zelene ekonomije	6.000,00
UG-GEAR/2017/394-354/MNE-1/5	NVO Da zaživi selo	Obuke za sakupljanje i proizvodnju ljekovitog, aromatičnog i začinskog bilja	5.995,00
Ukupno			29.972,80

Ukupna vrijednost projekta GEAR iznosi 828.955,00 eura, od čega je doprinos Evropske unije 745.890,00 eura, ili 89,98% ukupnih projektnih troškova. Za Crnu Goru je opredijeljeno 331.321,55 eura, od čega EU finansira 298.123,05 eura, a doprinos Ministarstva javne uprave iznosi 33.198,50 eura.

3.2 Disasters do not know borders (Nepogode ne poznaju granice)

FORS Montenegro je tokom 2020. nastavio sprovođenje projekta ***Nepogode ne poznaju granice*** koji ima za cilj jačanje kapaciteta institucija i službi iz Crne Gore i Albanije koje se bave zaštitom i spašavanjem za smanjenje rizika od katastrofa, sa akcentom na zaštitu od poplava, kao i informisanje stanovništva o rizicima od poplava. Projekat, koji je započet u aprilu 2018, a koji se završava 16. januara 2021, se realizuje u Crnoj Gori i Albaniji, a glavne aktivnosti uključuju nabavku opreme za zaštitu od poplava i prognoziranje hidrometeoroloških prilika, treninge za predstavnike institucija i službi koje se bave zaštitom i spašavanjem i upravljanjem u slučajevima vanrednih situacija, prekogranične pokazne vježbe, ažuriranje baze podataka poplava u region Skadarskog jezera, seminar o modelima dobre prakse kada je u pitanju zaštita od poplava i kampanju informisanja stanovništva o rizicima od poplava, preventivnim mjerama i aktivnostima zaštite i spašavanja, itd.

Projekat se realizuje u partnerstvu sa Direktoratom za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Prefekturom Skadar iz Albanije. Projekat finansira Evropska unija u okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020.

U okviru projekta je U Skadru u Albaniji je 11. i 12. februara organizovan Seminar na temu ***Najbolja praksa EU u zaštiti od poplava***, za predstavnike

institucija i službi iz Crne Gore i Albanije koje se bave zaštitom i spašavanjem. Seminar je imao za cilj unapređivanje znanja i vještina za zaštitu od ove veoma česte elementarne nepogode, razmjenu iskustava, mišljenja, modela dobre prakse i naučenih lekcija kao i doprinos jačanju međunarodne saradnje u ovoj oblasti. Tokom Seminara, kome su prisustvovala 32 predstavnika institucija i službi, obrađene su teme kao što su Direktiva o poplavama Evropske unije, principi bezbjednosti u vodi, lična zaštitna oprema, upravljanje prilikom poplava, iskustva zemalja članica Evropske unije, procjena rizika, pružanje pomoći najranjivijim kategorijama stanovništva kao što su djeca, trudnice, stare osobe itd. i druge relevantne teme. Seminar su održali instruktori iz Hrvatske, Rene Tonkli i Petar Prpić.

Nakon seminara, u Podgorici je 4. marta održan okrugli sto na temu *Najbolja praksa Evropske unije u oblasti zaštite od poplava* u cilju razmjene iskustava, modela dobre prakse i naučenih lekcija kada je u pitanju zaštita od ove prirodne nepogode. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici Direktorata za vanredne situacije, opštinskih službi zaštite i spašavanja iz Podgorice, Bara i Ulcinja i Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja. Na okruglom stolu je razgovarano o situaciji kada je u pitanju lična i kolektivna zaštitna oprema, primjerima dobre prakse u upravljanju prilikom poplava i procjeni rizika, a bilo je riječi i o Direktivi o poplavama Evropske unije.

U okviru projekta održano je i prekogranično likovno takmičenje na temu prirodnih nepogoda sa akcentom na poplave, za učenike osnovnih škola iz ciljnih opština iz Crne Gore i Albanije. Takmičenju su prethodile posebno osmišljene radionice na ovu temu, u cilju informisanja djece o najčešćim prirodnim nepogodama u opštinama u kojima žive, kao i o tome kako zajedno sa svojim porodicama mogu doprinijeti da se ublaže posljedice ovih nepogoda. U takmičenju su učestvovali učenici šest osnovnih škola iz opština Bar, Podgorica i Ulcinj iz Crne Gore i regiona Skadra iz Albanije.

Komisija koju su činili predstavnici projektnog tima, Direktorata za vanredne situacije MUP-a Crne Gore, službi zaštite i spašavanja i nastavnika likovnog vaspitanja je odlučila da nagradi po 2 rada iz obje zemlje. Iz Crne Gore su nagrađeni učenici Sara Halili i Emir Kalezić iz Osnovne škole „Maršal Tito“ iz Ulcinja. Učenicima čiji su radovi ocijenjeni kao najbolji obezbijedene su vrijedne nagrade – lap top kompjuter, tableti i pametni sat.

U cilju informisanja stanovništva o rizicima od poplava i broju 112, u Baru je 6. novembra 2020. u okviru projekta održan Info dan. Tom prilikom su predstavnici Direktorata za vanredne situacije i Službe zaštite i spašavanja

razgovarali sa stanovnicima Bara o rizicima od nepogoda, a predstavljena je i oprema koja je kroz ovaj projekat nabavljena za Službu zaštite iz Bara. Prisutnima su takođe podijeljene publikacije o rizicima od poplava i broju 112, kao i promotivni materijal.

U cilju informisanja građana o broju 112 – jedinstvenom evropskom broju za pozive u hitnim slučajevima – u okviru projekta su postavljene informativne table i poster i sa ovim brojem. Informativne table i poster i su postavljeni na lokacijama koje su u saradnji sa Direktoratom za vanredne situacije MUP-a prepoznate kao lokacije sa najvećom frekvencijom saobraćaja u ciljnom području: bulevar Viliija Branta (Zlatica) u Podgorici, bulevar Zetskih vladara (magistralni put Podgorica – Golubovci) putni pravac prema tunelu Sozina i putni pravac Ulcinj-Sukobin (u blizini graničnog prelaza Crna Gora-Albanija).

Pored opreme za zaštitu i spašavanje u slučaju poplava, koja je za Direktor za vanredne situacije i opštinske službe iz Podgorice, Bara i Ulcinja nabavljena u okviru projekta tokom 2019, ove godine je nabavljena dodatna oprema u vrijednosti 5.050,97 eura, što čini ukupnu vrijednost nabavljene opreme za zaštitu i spašavanje od poplava u okviru projekta 83.035,96 eura.

U okviru projekta su tokom 2020. organizovane i brojne druge aktivnosti usmjerene ka informisanju stanovništva o rizicima od nepogoda i odgovarajućim preventivnim aktivnostima, kao što su TV emisije i prilozi, novinski i internet tekstovi i sl.

Ukupna vrijednost projekta *Nepogode ne poznaju granice* iznosi 483.538,35 eura, od čega je doprinos Evropske unije 410.900 eura, ili 84,98% ukupnih projektnih troškova. Za Crnu Goru je opredijeljeno 294.775,40 eura, od čega EU finansira 250.726,76 eura. Doprinos Ministarstva javne uprave Crne Gore je 44.048,64 eura.

3.3 CARES – Cross-border Actions in the Reproductive Health Sector (Prekogrančne aktivnosti u sektoru reproduktivnog zdravlja)

FORS Montenegro je 1. marta 2019. započeo realizaciju projekta ***CARES – Cross-border Actions in the Reproductive Health Sector/ Prekogrančne aktivnosti u sektoru reproduktivnog zdravlja*** koji ima za cilj unapređivanje kvaliteta usluga u sektoru reproduktivnog zdravlja i informisanje stanovništva o značaju prevencije i očuvanju reproduktivnog zdravlja. Projekat finansira

Evropska unija kroz Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo* 2014-2020.

Projekat, koji je trajao 22 mjeseca, realizovao se u Crnoj Gori i Kosovu, a glavne aktivnosti uključivale su nabavku opreme za domove zdravlja uključene u projekat, organizovanje preventivnih pregleda, kampanju podizanja nivoa svijesti o reproduktivnom zdravlju, publikacije na ove teme, prekograničnu konferenciju itd.

Projekat se realizovao u partnerstvu sa organizacijom Evropski centar za prava manjina sa Kosova. Mjesto realizacije obuhvatalo je opštine Andrijevicu, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Petnjicu, Plav, Kolašin Mojkovac i Rožaje u Crnoj Gori i opštine Peć, Istok, Klina, Dečani i Đakovica na Kosovu.

Tokom prethodne godine, domovima zdravlja u Bijelom Polju, Beranama, Plavu i Rožajama uručena je nova medicinska oprema koja je nabavljena u okviru projekta, u vidu ultrazvučnih aparata, odgovarajućih sondi, kolposkopa, medicinskih instrumenata, ostale opreme i potrošnog materijala u ukupnoj vrijednosti od oko 87.000 eura.

U cilju skretanje pažnje javnosti, a naročito žena, o značaju prevencije u sprečavanju nastanka, odnosno ranom otkrivanju i liječenju karcinoma dojke i grlića materice, tokom prethodnog perioda je organizovano više predavanja u lokalnim zajednicama i srednjim školama o važnosti prevencije u oblasti reproduktivnog zdravlja žena sa akcentom na prevenciju karcinoma dojke i karcinoma grlića materice. Na predavanjima su govorili doktori specijalisti, a u fokusu predavanja bila je prevencija kao jedna od najsigurnijih metoda u borbi protiv karcinoma. Takođe, ljekari su prisutne upoznali sa faktorima rizika, simptomima i načinima ranog otkrivanja i liječenja bolesti, kao i mogućnostima obavljanja preventivnih pregleda u domovima zdravlja i bolnicama.

Pored korisnih informacija, pripadnice ljepšeg pola koje su prisustvovala predavanjima su dobile brošuru o prevenciji karcinoma dojke i karcinoma grlića materice i promotivni materijal koji sadrži poruku o značaju prevencije.

Tokom prethodne godine organizovano je i više preventivnih pregleda za žene u opštinama Berane, Bijelo Polje i Rožaje.

U okviru projekta je izrađena brošura na temu reproduktivnog zdravlja kao i promotivni materijal koji imaju za cilj informisanje o temama vezanim za

---

* Ovaj naziv ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji nezavisnosti.

očuvanje zdravlja i za sami projekat, a koji su distribuirani tokom 2020. Pored toga, tokom prethodne godine je u okviru projekta organizovano nekoliko medijskih gostovanja, a objavljeno je i više novinskih i internet tekstova. FORS Montenegro je u okviru projekta tokom novembra i decembra 2020. sproveo završeno istraživanje o reproduktivnom zdravlju u cilju dobijanja informacija o znanju ženske populacije ciljnog regiona o reproduktivnom zdravlju, nivou svijesti o važnosti preventivnog reagovanja i navikama koje žene imaju u tom domenu. Anketa je sprovedena u devet opština u Crnoj Gori, koje čine ciljnu oblast projekta – Bijelom Polju, Beranama, Plavu, Rožajama, Mojkovcu, Kolašinu, Andrijevići, Gusinju i Petnjici, na uzorku od 1.104 ispitanice. Ispitivanje je obuhvatilo sve ciljne grupe projekta – zaposlene žene, nezaposlene žene, pripadnice manjina, žene koje žive u ruralnim i gradskim sredinama, žene starije i mlađe dobi. Uzorak je obuhvatio u podjednakoj mjeri zaposlene i nezaposlene žene, sa najvećim broj ispitanica koje su u bračnoj zajednici i srednjeg obrazovanja. Ispitanice su pokazale da su prilično informisane o reproduktivnom zdravlju, ali da u nedovoljnoj mjeri vrše preventivne preglede i posjećuju ginekologa, što je potvrdilo opravdanost ovakve vrste projekata.

Ukupna vrijednost projekta CARES iznosi 293.171,44 eura, od čega je doprinos Evropske unije 249.107,00 eura, ili 84,97% ukupnih projektnih troškova. Za Crnu Goru je opredijeljeno 180.324,16 eura, od čega EU finansira 153.233,16 eura. Doprinos Ministarstva javne uprave Crne Gore je 27.091,00 eura.

3.4 Let's Be Prepared (Budimo pripremljeni)

FORS Monenegro je 1. decembra 2019. započeo realizaciju osamnaestomjesečnog projekta „Budimo pripremljeni” koji se sprovodi u Crnoj Gori i Srbiji, i čiji cilj je jačanje kapaciteta institucija i službi iz Crne Gore i Srbije koje se bave zaštitom i spašavanjem za prevenciju požara i poplava i ublažavanje njihovih posljedica, kao i informisanje stanovništva prekogranične oblasti o smanjenju rizika od nepogoda. Projekat finansira Evropska unija u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014-2020, a u Crnoj Gori sufinansira Ministarstvo javne uprave. Ugovorno tijelo za projekat je Ministarstvo finansija Republike Srbije – Sektor za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava EU. Projekat se sprovodi u partnerstvu sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Republike Srbije – Sektorom za vanredne situacije i u saradnji sa Direktoratom za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i opštinskim službama zaštite i spašavanja. Mjesto realizacije

projekta obuhvata opštine: Berane, Bijelo Polje, Žabljak, Nikšić, Petnjica, Pljevlja i Šavnik u Crnoj Gori i opštine: Novi Pazar, Raška, Sjenica i Tutin u Srbiji.

Glavne aktivnosti ovog projekta uključuju nabavku opreme i vozila za institucije i službe koje se bave zaštitom i spašavanjem, kao i nabavku opreme za prognoziranje hidrometeoroloških prilika. Pored toga, kroz projekat će biti organizovani prekogranični treninzi i pokazne vježbe na teme vezane za zaštitu i spašavanje u slučajevima požara i poplava, prekogranični seminari o modelima dobre prakse kada je u pitanju zaštita od poplava i požara, obuke za predstavnike hidrometeoroloških službi, međunarodna konferencija na temu smanjenja rizika od nepogoda, kampanja informisanja stanovništva o rizicima od nepogoda, preventivnim mjerama i aktivnostima koje bi trebalo preduzeti u slučajevima određenih nepogoda itd.

Projekat predstavlja nastavak aktivnosti FORS Montenegro usmjerenih ka jačanju sistema zaštite i spašavanja kojima želimo da pomognemo rad institucija i službi koje su zadužene za ove poslove i naš je šesti projekat u ovoj oblasti.

Tokom prethodne godine, u okviru projekta je nabavljena oprema za numeričku prognozu vremena i numeričku ranu najavu i upozorenje za Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore. Vrijednost nabavljene opreme iznosi 19.350 eura. Pored toga, nabavljeno je i kombi vozilo za Direktorat za vanredne situacije MUP-a Crne Gore, za prevoz spasilačkih timova. Vrijednost kombija iznosi 22.562 eura.

U cilju informisanja stanovništva o rizicima od poplava i požara, preventivnim aktivnostima i aktivnostima koje bi trebalo preduzeti u slučaju ovih nepogoda, tokom prethodne godine je sprovedeno više aktivnosti uključujući pripremu i distribuciju brošura na ove teme, izradu i podjelu promotivnog materijala i više TV i radio emisija i priloga.

Ukupna vrijednost projekta *Budimo pripremljeni* iznosi 422.967,60 eura, od čega je doprinos Evropske unije 359.480,16 eura, ili 84,99% projektnih troškova. Vrijednost projekta za crnogorsku stranu iznosi 277.210,65 eura, od čega EU finansira 237.279,81 eura, a doprinos Ministarstva javne uprave Crne Gore 39.930,84 eura.

3.5 Cross-border Environmental Initiative (Prekogranična inicijativa za zaštitu životne sredine)

FORS Montenegro je 1. decembra 2020. započeo realizaciju projekta „Prekogranična inicijativa za zaštitu životne sredine“ koji ima za cilj jačanje kapaciteta institucija koje se bave zaštitom životne sredine i informisanje stanovništva o značaju unapređivanja sistema upravljanja čvrstim otpadom i usklađivanja sa standardima Evropske unije u ovoj oblasti.

Ovaj dvoipogodišnji projekat se sprovodi u Nikšiću i Trebinju, a glavne aktivnosti uključuju organizovanje prekograničnih obuka za zaposlene u institucijama koje se bave zaštitom životne sredine, kampanju podizanja nivoa ekološke svijesti građana, publikacije na ove teme, prekograničnu konferenciju, istraživanja o strukturi čvrstog otpada u ciljnom području i ekološkim navikama stanovništva, obezbjeđivanje preporuka za unapređivanje Sistema upravljanja čvrstim otpadom, nabavku opreme i vozila za komunalna preduzeća i institucije, itd.

Projekat se realizuje u partnerstvu sa Gradom Trebinje i Komunalnim preduzećem iz Nikšića.

Projekat finansira Evropska unija, posredstvom Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, u okviru IPA Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014-2020. Ukupna vrijednost projekta iznosi 584.681,00 eura, od čega je doprinos Evropske unije 316.812,15 eura. Vrijednost projekta za Crnu Goru iznosi 406.861 euro, od čega je doprinos Evropske unije 220.459 eura, dok je sufinansiranje u iznosu 183.101,53 eura obezbijedilo Ministarstvo javne uprave Crne Gore.

3.6 Improvement of Respiratory Health (Unapređivanje respiratornog zdravlja)

Tokom prethodne godine FORS Montenegro je realizovao projekat *Unapređivanje respiratornog zdravlja* koji je finansirala Bugarska razvojna pomoć preko Ambasade Republike Bugarske u Crnoj Gori. Cilj projekta je poboljšanje kvaliteta zdravstvenih usluga u ovoj oblasti, kao i podizanje nivoa svijesti stanovništva o očuvanju zdravlja respiratornih organa.

Glavne aktivnosti projekta su uključivale nabavku dva bronhoskopa i kompleta kliješta za biopsiju za bolnicu u Brezoviku i kampanju informisanja o prevenciji bolesti disajnih organa. Ukupna vrijednost projekta je iznosila 34.999,97 eura,

od kojih je 30.439,44 eura utrošeno za nabavku medicinske opreme, a ostatak na izradu promotivnog materijala za svrhu informativne kampanje.

4. Razvoj novih projekata

U skladu sa ciljevima i misijom organizacije, vizijom razvoja i potrebama identifikovanim od strane relevantnih institucija, službi i građana, tokom prethodnog perioda pripremljeno je nekoliko novih projekata koji su predati donatorima, od kojih su sledeći projekti odobreni i ugovori za njihovo sprovođenje potpisani tokom 2020. godine:

- Nastavak projekta *CARES – Prekogranične aktivnosti u sektoru reproduktivnog zdravlja*, vezan za zaštitu reproduktivnog zdravlja u prekograničnom području između Crne Gore i Kosova*, odobren u okviru 2. Poziva za projekte IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020;
- Nastavak projekta *Nepogode ne poznaju granice* vezan za smanjenje rizika od katastrofa u prekograničnoj oblasti između Crne Gore i Albanije, odobren u okviru 2. Poziva za projekte IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020;
- Projekat *IMPORTANT – Unapređivanje reproduktivnog zdravlja u Srbiji i Crnoj Gori* vezan za zaštitu reproduktivnog zdravlja u prekograničnom području između Crne Gore i Srbije, koji je odobren u okviru 2. Poziva za projekte IPA Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014-2020;
- Projekat *EKO škola* vezan za edukaciju o zaštiti životne sredine, koji je odobren u okviru Konkursa Uprave za javne radove *Increased Awareness on Environmental and Climate Action Policies/Povećanje nivoa svijesti o politikama vezanim za zaštitu životne sredine i klimatske akcije*.

* Ovaj naziv ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji nezavisnosti.

5. Ostvarena saradnja

U 2020. godini je uspostavljena i nastavljena saradnja sa mnogobrojnim partnerima i saradnicima iz Crne Gore i regiona, na pripremi i realizaciji projekata i inicijativa koje imaju za cilj unapređivanje određenih oblasti u kojima radimo, i u krajnjem, unapređivanje kvaliteta života u lokalnim zajednicama. U tom cilju je nastavljena veoma dobra saradnja sa predstavnicima lokalnih uprava u opštinama koje FORS pokriva svojim poljem djelovanja, Ministarstvom unutrašnjih poslova – Direktoratom za vanredne situacije, Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, službama zaštite i spašavanja, osnovnim i srednjim školama, Ministarstvom zdravlja, domovima zdravlja, medijima, kao i velikim brojem organizacija civilnog društva iz Crne Gore.

U protekloj godini je došlo i do ostvarivanja ili unapređivanja saradnje sa mnogobrojnim partnerima i saradnicima iz susjednih zemalja kroz razvoj i realizaciju zajedničkih projekata. U tom pogledu, najviše je saradivano sa Prefekturom Skadar iz Albanije, Sektorom za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, Gradom Trebinje, organizacijom ECMI (Evropski centra za prava manjina sa Kosova), Udruženjem Slap iz Hrvatske, organizacijama SMART Kolektiv iz Srbije, EDEN Centar iz Albanije, Centar za razvoj i podršku iz BiH i EKO-Svest iz Sjeverne Makedonije i dr.

Veoma bitan podsticaj za naš dalji rad jesu stvoreni uslovi i želja za nastavkom saradnje sa gotovo svim partnerima i saradnicima, što u velikoj mjeri obezbjeđuje dodatnu vrijednost inicijativama koje realizujemo, kroz razmjenu znanja, iskustava i modela dobrih praksi.

6. Odnosi sa javnošću i komunikacije

U 2020. informisanje stanovništva o aktivnostima Fondacije je inkorporirano u sve važnije faze realizacije projekata i inicijativa. Komunikacione aktivnosti su uključivale sljedeće mehanizme:

- Pres konferencije;
- TV i radio emisije i priloge;
- Veb-sajt;
- Društvene mreže;
- Štampane medije i veb-portale;
- Publikacije;
- Promotivni materjal.

Tokom 2020. u okviru projekata koje smo realizovali organizovane su neke pres konferencije, u cilju predavljanja ostvarenih rezultata.

FORS Montenegro je u 2020. organizovao brojne TV i radio emisije i priloge koje su imale za cilj informisanje stanovništva o specifičnim temama, kao i informisanje o aktivnostima i ostvarenim rezultatima Fondacije. Sve važnije projektne aktivnosti su predstavljene i na našem veb-sajtu www.forsmontenegro.org i Facebook stranici <https://www.facebook.com/FORSMNE?ref=ts&fref=ts>, kao i putem novinskih tekstova i tekstova na najčitanijim veb-portalima u Crnoj Gori i regionu.

Informisanje o temama od važnosti za građane u Crnoj Gori i specifične ciljne grupe je rađeno i kroz publikacije koje su stanovništvu distribuirane na različitim događajima, a koje su dostupne i u elektronskoj verziji, na veb-sajtu FORS Montenegro. U 2020. urađene su i distribuirane sljedeće publikacije:

- Brošura o zaštiti od požara;
- Brošura o zaštiti od poplava.

7. Organizacija rada i upravljanje

U okviru Fondacije FORS Montenegro postoje 2 sektora - Sektor za pisanje i implementaciju projekata i Sektor za finansije i administraciju.

U 2020. je u FORS Montenegro radilo 6 zaposlenih, pod vođstvom organa upravljanja, Upravnog odbora i Izvršnog direktora.

Upravni odbor, koji je i najviši organ Fondacije je održavao redovne sjednice tokom kojih su razmatrani rad i rezultati Fondacije, kao i pravci razvoja.

8. Pravci razvoja u 2021.

U skladu sa ciljevima, misijom i vizijom Fondacije, kao prioritetni pravci razvoja za 2021. identifikovani su kontinuirani razvoj ljudskih resursa Fondacije, unapređivanje procedura za pripremu i realizaciju razvojnih projekata iz prioritetnih oblasti i realizacija društveno odgovornih aktivnosti.

U 2021. planirani su razvoj i realizacija projekata u sljedećim oblastima:

- zaštita životne sredine i klimatske promjene;
- jačanje kapaciteta za odbranu od prirodnih i drugih nepogoda;
- zdravstvo;

- razvoj civilnog društva;
- socio-ekonomski razvoj;
- društveno preduzetništvo i društveno odgovorno poslovanje;
- zelena ekonomija i zeleno preduzetništvo;
- neformalno obrazovanje djece i odraslih;
- unapređivanje saradnje civilnog sektora i lokalnih i državnih vlasti i dobro upravljanje;
- razvoj kapaciteta za povlačenje dostupnih sredstava iz EU fondova.

Pored gore navedenih prioritetnih oblasti, u skladu sa mogućnostima, planirane su aktivnosti i u sektorima kulture, turizma, evropskih integracija, demokratije i dobrog upravljanja, poljoprivrede i ruralnog razvoja, jačanje kapaciteta za upravljanje projektnim ciklusom na svim nivoima, prekograničnoj i regionalnoj saradnji itd.